

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.028.05.2020

Pani
Anna Wasilewska
Wójt Gminy Jeleśnia
Urząd Gminy Jeleśnia
ul. Plebańska 1
34-340 Jeleśnia

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/081 – Realizacja programów rewitalizacji i ich efekty

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Jeleśnia ¹ ul. Plebańska 1 34-340 Jeleśnia
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Wasilewska, Wójt Gminy Jeleśnia, od 23 października 2018 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Anna Wasilewska, wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów do pełnienia funkcji Wójta Gminy Jeleśnia, od 22 stycznia 2018 r. do 22 października 2018 r. Bronisław Jafernik, zastępca Wójta Gminy Jeleśnia, od 12 grudnia 2017 r. do 21 stycznia 2018 r. Marian Józef Czarnota, Wójt Gminy Jeleśnia, od 3 grudnia 2014 r. do 12 grudnia 2017 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.3-9)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja procesu rewitalizacji. Efekty prowadzonej rewitalizacji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2020 (III kwartał) z uwzględnieniem zdarzeń wcześniejszych i późniejszych o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Krzysztof Baron, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/273/2020 z 1 października 2020 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-2)</p>

¹ Dalej: Urząd lub UG.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie wdrażanie i monitorowanie przyjętego do realizacji w dniu 30 sierpnia 2017 r. Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Jeleśnia na lata 2016–2025⁵.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Gmina nie zapewniła zgodnej z przepisami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji¹ realizacji GPR. Nieprawidłowości stwierdzone w tym zakresie polegały w szczególności na:

- niepowołaniu Komitetu Rewitalizacji, co stanowiło naruszenie art. 7 ustawy o rewitalizacji;
- nieprzeprowadzeniu oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, co było niezgodne z postanowieniami art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji;
- niedokonaniu aktualizacji Programu Rewitalizacji, pomimo wystąpienia przesłanek do podjęcia takiego działania, co stanowiło naruszenie art. 22 ust. 3 ustawy o rewitalizacji;
- nieprowadzeniu działań w zakresie partnerstwa i partycypacji na etapie wdrażania i monitorowania GPR w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, co było niezgodne z postanowieniami art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Ponadto, jako niespełniające kryterium rzetelności wdrażania GPR NIK oceniła:

- niepowołanie Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji, czego efektem było niedokonywanie oceny stopnia zachodzących zmian na obszarze rewitalizacji oraz brak zapewnienia udziału interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu GPR;
- przyjęcie w GPR system monitoringu i ewaluacji bez określenia wskaźników, lub określenie wskaźników w sposób nieprecyzyjny, bez przyjęcia wartości bazowych lub docelowych oraz nieokreślenie źródeł pozyskiwania danych, co – w ocenie NIK – uniemożliwia przeprowadzenie rzetelnego monitoringu oraz ewaluacji Programu;
- nieprowadzenie monitoringu i działań przygotowawczych do ewaluacji Programu Rewitalizacji.

Ustalono także, że wydatki na dwa przedsięwzięcia dodatkowe zrealizowane w ramach GPR poniesione zostały prawidłowo i osiągnięto zakładane efekty zrealizowanych dwóch dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: GPR lub Program lub Program Rewitalizacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Realizacja procesu rewitalizacji.

1.1. Rada Gminy Jeleśnia⁷ w dniu 30 sierpnia 2017 r. podjęła uchwałę Nr XXXVIII/226/2017 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Jeleśnia na lata 2016–2025. W okresie od 29 grudnia 2015 r. do 30 września 2016 r. Rada Gminy podjęła szereg uchwał koniecznych do powzięcia uchwały o uchwaleniu Programu Rewitalizacji dotyczących przystąpienia do opracowywania GPR, wyznaczenia obszaru zdegradowanego, wyznaczenia obszaru rewitalizacji, które poprzedzały uchwalenie Programu Rewitalizacji⁸.

(akta kontroli str. 10-23, 24-184)

W przyjętym GPR zapisano, że nadzór nad realizacją założeń Programu Rewitalizacji sprawował będzie Wójt, zaś Organem koordynującym wdrażanie Programu z ramienia Wójta będzie Grupa Robocza ds. Rewitalizacji, w skład której wchodzić będą przedstawiciele: Referatu Finansów; Referatu Podatków i Opłat Lokalnych; Referatu Planowania Przestrzennego, Środowiska i Spraw Komunalnych; Referatu Inwestycji i Funduszy Europejskich; Referatu Obsługi Placówek Oświatowych; Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ustalono, że wymienione powyżej Referaty i jednostki organizacyjne stanowiąc będą trzon Grupy Roboczej, a na spotkania Grupy zapraszani mogą być także inni pracownicy Urzędu Gminy Jeleśnia oraz przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych, jeżeli ich obecność będzie konieczna.

Nie powołano Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji. Nieprawidłowość tę opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W GPR przewidziano podjęcie uchwały Rady Gminy Jeleśnia powołującej do życia Komitet Rewitalizacji w terminie do 3 miesięcy od dnia uchwalenia Programu Rewitalizacji. Wskazano, że uchwała dotycząca Komitetu Rewitalizacji określi m.in. sposób powoływania jego członków, zasady działania, sposób zajmowania stanowiska.

Nie powołano Komitetu Rewitalizacji. Nieprawidłowość tę opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Osoby uczestniczące w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji – pracownicy Urzędu Gminy realizujący w ramach swoich codziennych czynności zadania związane z rewitalizacją – nie uczestniczyły w szkoleniach, spotkaniach poświęconych rewitalizacji, organizowanych przez Urząd Marszałkowski, lub inne instytucje, ponieważ jak wyjaśniła Wójt: *nie otrzymywaliśmy ani ofert ani informacji o takich szkoleniach*.

(akta kontroli str. 170-172, 186-187, 929-930)

W GPR przewidziano powołanie Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji i aktywny jej udział w procesie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W Programie tym zapisano, że do zadań Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji należeć będą m.in.: propagowanie założeń GPR wśród mieszkańców gminy; gromadzenie propozycji aktualizacji zapisów GPR; gromadzenie propozycji przedsięwzięć, które mają znaleźć się w GPR; przeprowadzenie konsultacji społecznych, jeżeli pojawi się konieczność ich

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: Rada Gminy lub RG.

⁸ Uchwały Rady Gminy: nr XIV/92/2015 z dnia 29.12.2015 r., nr XXI/128/2016 z dnia 1.07.2016 r., nr XXIII/129/2016 z dnia 8.07.2016 r., nr XXV/137/2016 z dnia 12.08.2016 r., nr XXVII/148/2016 z dnia 30.09.2016 r.

zorganizowania; poszukiwanie możliwości współfinansowania ze środków zewnętrznych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPR; monitorowanie stanu realizacji przedsięwzięć oraz sytuacji na obszarach rewitalizacji; sporządzanie okresowych sprawozdań z realizacji GPR i zorganizowanie ewaluacji GPR.

W GPR przewidziano także powołanie przez Radę Gminy Komitetu Rewitalizacji, który miał być forum dyskusji pomiędzy Gminą a interesariuszami rewitalizacji. Wskazano, że do zadań Komitetu Rewitalizacji należeć będzie m.in.: opiniowanie ocen realizacji GPR przygotowanych przez organ koordynujący z ramienia Wójta – Grupę Roboczą ds. Rewitalizacji; opiniowanie ewaluacji ex-post dla GPR; gromadzenie przedsięwzięć, które mogą zostać dodane do GPR i przekazywanie ich Grupie Roboczej; pełnienie funkcji forum dyskusji na temat procesu rewitalizacji, zmian w treści GPR itp.; inicjowanie partnerstw pomiędzy różnymi podmiotami, dzięki którym usprawni się przebieg realizacji procesu rewitalizacji; zgłaszanie problemów natury społecznej, technicznej, przestrzenno– funkcjonalnej, gospodarczej lub środowiskowej, które pojawiają się na obszarach rewitalizacji lub w innych częściach gminy.

(akta kontroli str. 170-171)

1.2. W GPR przyjęto następujące formy i sposoby zachowania zasady partnerstwa i partycypacji interesariuszy w części dotyczącej procesu wdrażania i monitorowania tego Programu, a mianowicie:

- badania ankietowe;
- spotkaniach z mieszkańcami Gminy;
- konsultacje społeczne;
- zbieranie uwag, propozycji, opinii w formie papierowej i elektronicznej poprzez formularz konsultacyjny⁹.

(akta kontroli str. 110-125)

W procesie opracowywania GPR zapewniono udział takich grup interesariuszy jak: mieszkańcy całej Gminy, a w tym w sposób szczególny mieszkańcy Korbielowa i Mutnego czyli obszarów objętych rewitalizacją, stowarzyszenie i przedsiębiorcy działający w Gminie¹⁰.

(akta kontroli str. 110-113, 209-256)

Na etapie prac zmierzających do stworzenia GPR przeprowadzono badania ankietowe, zorganizowano spotkania z mieszkańcami Korbielowa i Mutnego, przeprowadzono konsultacje społeczne ws. projektu programu rewitalizacji dla Gminy Jeleśnia.

Wyniki konsultacji, ankiet, opinii, spotkań wykorzystano w procesie tworzenia GPR.

(akta kontroli str. 209-227, 257-260, 261-264)

Na etapie wdrażania Programu, udział grup interesariuszy był poważnie ograniczony, gdyż niepowołanie Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacyjnego uniemożliwiło zaangażowanie się przedstawicieli interesariuszy do prac na tym etapie procesu rewitalizacji w Gminie i wsparcia podejmowanych przez Gminę działań w tym zakresie. Nieprawidłowość tę opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

1.3. W GPR przewidziano realizację dziewięciu przedsięwzięć o charakterze mieszanym infrastrukturalno-społecznym (trzech podstawowych i sześciu dodatkowych). Z liczby tej, dwa projekty zrealizowano w całości, sześć było w trakcie realizacji (w tym dla sześciu projektów złożono wnioski o dofinansowanie)

⁹ W ramach konsultacji przeprowadzonych w dniach 25 maja – 27 czerwca 2016 r. mieszkańcy wypowiedzieli się w formie ankiet i formularzy konsultacyjnych. Wypełniono 10 ankiet i 10 formularzy konsultacyjnych.

¹⁰ Dotyczyło to uwag Stowarzyszenia „Kolej Beskidzka” z Żywca oraz właściciela byłego ośrodka wypoczynkowego.

i do końca września 2020 r. nie rozpoczęto realizacji jednego projektu. Planowana kwota przedsięwzięć podstawowych to 5.102.401,55 zł, a dodatkowych to 7.100.000,00 zł. Źródłem finansowania tych projektów miały być: środki własne Gminy, środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, środki z Programu Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej, środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

(akta kontroli str.188-195)

W okresie od 30 sierpnia 2017 r. do 30 września 2020 r. z grupy przedsięwzięć podstawowych nie zrealizowano żadnego przedsięwzięcia zgodnie z założeniami przyjętymi w Programie.

Przedsięwzięcia podstawowe:

1) *Przedsięwzięcie 1. Remont obiektu byłego dworca PKP w Jeleśni wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia z przeznaczeniem na świetlicę środowiskową z lokalizacją w Jeleśni przy ul. Dworcowej 1* nie było realizowane zgodnie z zapisami w GPR.

Według informacji Wójta, w związku z rezygnacją z podpisania umowy o finansowanie ze środków RPO, przedsięwzięcie było realizowane jedynie ze środków własnych Gminy. Przyczyną rezygnacji było otrzymanie ze środków RPO dofinansowania jedynie w 44,8%, a nie jak zakładano w 85%. Jak podała Wójt: *Z uwagi na stan zadłużenia gminy oraz realizację innych projektów, [Gmina] zrezygnowała z wykonania przedsięwzięcia podstawowego nr 1. Obecnie wykonuje remont z własnych środków oraz szuka dofinansowania na remont z innych źródeł pozabudżetowych.*

W związku z odstąpieniem od realizacji Przedsięwzięcia 1 zgodnie z założeniami przyjętymi w GPR, postanowiono przedsięwzięcie to realizować w ramach dwóch zadań, które nie były przewidziane do realizacji w tej formule w Programie, a mianowicie :

- *Modernizacja budynku dworca PKP;*
- *Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu obok dworca PKP w Jeleśni.*

Remont budynku dworca PKP realizowany był ze środków własnych Gminy, rozpoczął się w 2019 r. i kontynuowany był do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK¹¹. Koszty poniesione na realizację zadania na 30 września 2020 r. wyniosły 217.708,04 zł.

(akta kontroli str. 24-184, 265-301, 302-303, 710-726, 741-752)

Drugie zadanie: *Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu obok dworca PKP w Jeleśni* przewidziana była na okres od 1 lipca 2019 r. do 31 grudnia 2021 r. Koszty określono na kwotę 1.941.301,21 zł, w tym z dofinansowania z RPO 949.786,34 zł. Realizacja tego zadania nie była wprost przewidziana w GPR.

Realizacja tego zadania rozpoczęła się w 2020 r. i kontynuowana była do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK. Koszty poniesione na realizację zadania wyniosły na 30 września 2020 r. 59.040,00 zł.

(akta kontroli str. 188-192, 304-341, 640, 722)

2) *Przedsięwzięcie 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży z terenu gminy Jeleśnia do realizacji w Jeleśni w budynku byłego dworca PKP przy ul. Dworcowej 1* nie było realizowane według założeń przyjętych w GPR.

Rozszerzono zakres przedsięwzięcia o aktywizację seniorów z terenu Gminy Jeleśnia oraz zmieniono lokalizację prowadzenia przedsięwzięcia i było ono

¹¹ 23 listopada 2020 r.

realizowane w budynku Przedszkola przy ul. Żywieckiej 2. Te zmiany zostały zaakceptowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, który dofinansowywał przedsięwzięcie ze środków unijnych w ramach RPO.

W GPR określono okres realizacji na czerwiec 2019 r. oraz koszty przedsięwzięcia na 593.800,00 zł, z tego zaplanowano finansowanie w 93% z RPO i w 7% ze środków własnych Gminy.

We wniosku o dofinansowanie ze środków RPO określono okres realizacji od 1 września 2019 r. do 31 sierpnia 2021 r. oraz koszty przedsięwzięcia na 673.437,50 zł, z tego zaplanowano finansowanie w 93% z RPO i w 7% ze środków własnych Gminy.

Przedsięwzięcie było realizowane od 2019 r., a koszty jego realizacji do 30 września 2020 r. wyniosły 347.126,64 zł.

Przedsięwzięcie było w trakcie realizacji.

(akta kontroli str. 157-158, 509-590, 640, 710-726)

3) *Przedsięwzięcie 3. Promowanie włączenia społecznego i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizowanego Gminy Jeleśnia poprzez rewitalizację byłego ośrodka wypoczynkowego „Lusia” w Jeleśni z przeznaczeniem na Centrum Zdrowych Innowacji* było realizowane przez przedsiębiorcę zewnętrznego – właściciela nieruchomości znajdującej się na terenie objętym rewitalizacją. Przedsięwzięcie nie było realizowane według założeń przyjętych w GPR.

W GPR przewidziano realizację przedsięwzięcia na okres 2017-2019 przy wykorzystaniu środków z RPO. Planowana w GPR szacunkowa wartość przedsięwzięcia to 3.890.000 zł, współfinansowana ze środków RPO w wysokości 85%.

Wójt nie posiadała informacji nt. realizacji przedsięwzięcia. Jedyną informacją posiadaną przez Wójta, była informacja o wystawieniu na sprzedaż tego ośrodka przez podmiot realizujący to przedsięwzięcie.

Z informacji uzyskanych przez NIK od realizatora, przedsięwzięcie było w trakcie realizacji i przewiduje się jego zakończenie na drugą połowę 2021 r.

(akta kontroli str. 158-160, 710-726, 753-755, 895-900)

Przedsięwzięcia dodatkowe:

W okresie od 30 sierpnia 2017 r. do 30 września 2020 r. z grupy sześciu przedsięwzięć dodatkowych: dwa przedsięwzięcia zrealizowano w całości, trzy przedsięwzięcia były w trakcie realizacji i jednego przedsięwzięcia nie zrealizowano.

1) *Przedsięwzięcie 1. Budowa i rozbudowa istniejącej sieci gazowej i wodno-kanalizacyjnej.* Prowadzono budowę wodociągu w miejscowości Mutne. W przypadku tego przedsięwzięcia wystąpiły dwie nieudane próby otrzymania wsparcia finansowego ze środków UE. Dopiero trzecia próba uzyskania dofinansowania przez Gminę powiodła się i umowa na realizację projektu została podpisana 24 września 2019 r. Projekt według informacji Wójta będzie zakończony zgodnie z umową do 30 czerwca 2021 r.

W GPR na realizację przedsięwzięcia przewidziano 3.200.000,00 zł. Nie określono terminu realizacji.

Realizacja przewidziana we wniosku o wsparcie finansowe w ramach RPO określona była na okres od 4 października 2018 r. do 30 czerwca 2021 r. Planowane wydatki ogółem określono na 2.858.892,44 zł, zaś dofinansowanie z RPO miało wynieść 1.469.755,78 zł.

Zadanie realizowano w 2020 r. i do końca września tego roku poniesiono wydatki w kwocie 587.136,02 zł.

Przedsięwzięcie było w trakcie realizacji.

(akta kontroli str. 342-376, 640-642, 710-726)

2) *Przedsięwzięcie 2. Stworzenie w przestrzeni publicznej miejsc do spędzania czasu wolnego (np. place zabaw, tereny rekreacyjne).* W GPR na realizację przedsięwzięcia przewidziano 100.00,00 zł. Nie określono terminu realizacji.

W ramach tego przedsięwzięcia zrealizowano trzy zadania: zakup urządzeń do siłowni i fitnessu w Szkole Podstawowej w Korbielowie, doposażenie obiektu rekreacyjno-sportowego w Korbielowie, budowę boiska oraz wiaty w Korbielowie. Obiekty te były obiektami ogólnodostępnymi. Zadania te były realizowane ze środków własnych Gminy i do 30 września 2020 r. wydatkowano na ten cel 86.639,05 zł.

Przedsięwzięcie było w trakcie realizacji.

(akta kontroli str. 640-642, 710-726)

3) *Przedsięwzięcie 3. Rozbudowa istniejącej bazy turystycznej (remonty i modernizacje tras narciarskich, ścieżek rowerowych, powstanie basenu) i okołoturystycznej (modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej) zgodnie z aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, z wyłączeniem obszarów cennych przyrodniczo.*

W ramach realizacji tego przedsięwzięcia zrealizowano projekt pn. *Turystyka bez granic – rozwój polsko-słowackiego szlaku turystycznego z Jeleśni do Klina* w ramach Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020¹². Projekt był przewidziany do realizacji od 1 marca 2017 r. do 28 października 2018 r. Całkowita wartość projektu wyniosła 1.558.401,46 €. Wydatki poniesione przez Gminę na realizację tego przedsięwzięcia wyniosły 3.490.337,86 zł.

Projekt został zrealizowany.

(akta kontroli str. 169, 188-192, 377-508, 640-642, 710-726)

4) *Przedsięwzięcie 4. Budowa i remonty infrastruktury drogowej.* W GPR na realizację przedsięwzięcia przewidziano 1.000.00,00 zł. Nie określono terminu realizacji.

W ramach tego przedsięwzięcia zrealizowano dwa zadania: remont infrastruktury drogowej w miejscowości Korbielów i w miejscowości Mutne. Zadania były realizowane ze środków własnych Gminy oraz z dotacji celowych budżetu państwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

Na realizację tych zadań wydatkowano do końca września 2020 r.: dla zadań dotyczących miejscowości Korbielów kwotę 2.144.353,99 zł, czego z dotacji celowych sfinansowano 678.651,77 zł, zaś kwota wydatkowana na realizację zadań w miejscowości Mutne wyniosła 25.916,41 zł i były to środki własne.

Przedsięwzięcie było w trakcie realizacji.

(akta kontroli str. 169, 188-192, 642, 710-726)

5) *Przedsięwzięcie 5. Realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i ochroną środowiska, montaż solarów i ogniw fotowoltaicznych, termomodernizacja budynków publicznych i prywatnych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, wymiana źródeł ciepła zgodnie z aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, z wyłączeniem obszarów cennych przyrodniczo.* Wyznaczono termin realizacji do roku 2025.

W ramach tego przedsięwzięcia zrealizowano projekt pn. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Jeleśnia* – wykonano termomodernizację budynku Zespołu Szkół nr 5 w Korbielowie. Koszt całkowity tego zadania wyniósł 615.214,71 zł, na co składał się koszt wykonania projektu 11.070,00 zł, koszt instalacji fotowoltaicznej 159.529,00 zł i koszt termomodernizacji

¹² Dalej: Interreg.

444.615,71 zł. Koszt realizacji całości projektu (termomodernizacji pięciu obiektów¹³) wyniósł 2.550.870,01 zł, z czego z RPO sfinansowano 1.655.578,75 zł. Przedsięwzięcie było realizowane w okresie od 3 kwietnia 2017 r. do 30 września 2019 r.

(akta kontroli str. 24-184, 188-192, 592-639, 641, 723, 726)

6) *Przedsięwzięcie 6. Restauracja i rewitalizacja oraz promocja zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy. W GPR podano termin realizacji do roku 2025. Nie rozpoczęto realizacji i nie zrealizowano żadnego przedsięwzięcia z tego zakresu w okresie objętym kontrolą. Przyczyną braku realizacji tego przedsięwzięcia – jak podała w wyjaśnieniach Wójt - był brak środków w budżecie Gminy i brak konkursów na środki pozabudżetowe.*

(akta kontroli str. 24-184, 188-195, 895-900)

Kwoty na planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęto w Wieloletniej Prognozie Finansowej dla Gminy oraz w corocznych uchwałach budżetowych.

(akta kontroli str. 676-709)

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych przedstawionych w GPR nie przebiegała zgodnie z założonymi terminami. I tak:

Przedsięwzięcie podstawowe nr 1. W związku z brakiem założonego w GPR wsparcia finansowego ze środków zewnętrznych, przedsięwzięcie podzielono na dwa zadania, które były w trakcie realizacji. Realizacja przedsięwzięcia była opóźniona w stosunku do założeń w Programie. W Programie zaplanowano okres realizacji od maja 2018 r. do czerwca 2019 r., a faktyczną realizację rozpoczęto w 2019 r. (zadanie dotyczące modernizacji budynku dworca PKP) i w 2020 r. (zadanie dotyczące budowy parkingu) i była ona kontynuowana podczas kontroli NIK.

Przedsięwzięcie podstawowe nr 2. Opóźnienie w realizacji wynikało z braku realizacji przedsięwzięcia podstawowego nr 1 i potrzeby przeniesienia miejsca prowadzenia zajęć do innej siedziby. Opóźnieniu uległ także moment rozpoczęcia realizacji zajęć, ze względu na długi czas poświęcony przez Instytucję Pośredniczącą – Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego – na ocenę wniosku o dofinansowanie. Przedsięwzięcie miało być według GPR zrealizowane do czerwca 2019 r., a rozpoczęto jego realizację 1 września 2019 r. i planuje się je zakończyć do 31 sierpnia 2021 r. Przedsięwzięcie było w trakcie realizacji.

Przedsięwzięcie podstawowe nr 3. Gmina nie posiadała informacji o zaawansowaniu realizacji przedsięwzięcia realizowanego przez podmiot zewnętrzny. W GPR założono realizację przedsięwzięcia na lata 2017-2019. Przedsięwzięcia w tym okresie nie zrealizowano.

Natomiast w GPR nie określono terminów rozpoczęcia i zakończenia realizacji przedsięwzięć dodatkowych i w związku z tym nie można określić zgodności realizacji tych przedsięwzięć z założeniami.

(akta kontroli str. 800-804)

W ramach GPR jeden z projektów podstawowych, a mianowicie *Przedsięwzięcie nr 3. Promowanie włączenia społecznego i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizowanego Gminy Jeleśnia poprzez rewitalizację byłego ośrodka wypoczynkowego „Lusia” w Jeleśni z przeznaczeniem na Centrum Zdrowych Innowacji* był realizowany przez inny, niż Gmina podmiot. Z informacji uzyskanych od Prezesa Zarządu ww. podmiotu, przedsięwzięcie rewitalizacyjne jest

¹³ Termomodernizacja dotyczyła obiektów: Zespół Szkół nr 5 w Korbielowie, Przedszkole w Przyborowie, Strażnica w Przyborowie, Wiejski Dom Kultury w Sopotni Małej i Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej.

w chwili obecnej w fazie realizacji. Na 30 września 2020 r. trwały prace ogólnobudowlane¹⁴. Przedsięwzięcie nie zostało zrealizowane w zakładanym w GPR okresie 2017-2019.

Podmiot korzystał ze środków RPO woj. śląskiego (działanie 10.3.5 – rewitalizacja). Środki te były w trakcie wykorzystywania i jeszcze nie były rozliczone. Zakładano się, że Centrum Zdrowych Innowacji zostanie uruchomione w drugiej połowie 2021 r.

(akta kontroli str. 753-755)

W GPR wskazano zamiar realizacji *Przedsięwzięcia podstawowego nr 1* polegającego na remoncie obiektu byłego dworca PKP w Jeleśni wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia z przeznaczeniem na świetlicę środowiskową z lokalizacją w Jeleśni przy ul. Dworcowej 1 przy wsparciu środków z RPO w wysokości 85% oraz z dopłatą w wysokości 10% z budżetu państwa i przy udziale środków własnych w wysokości 5%. W związku z nieotrzymaniem wsparcia finansowego w oczekiwanej wysokości Wójt poinformowała Radę Gminy o rezygnacji ze wsparcia z RPO. Poinformowano Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego o rezygnacji ze środków UE na to przedsięwzięcie. Podjęto działania w celu uzyskania wsparcia z innych źródeł finansowania i po podzieleniu przedsięwzięcia na dwa zadania – jedno z tych zadań jest realizowane przy wsparciu środków UE. Wójt podjęła decyzję o realizacji remontu obiektu byłego dworca PKP w Jeleśni z przeznaczeniem na świetlicę środowiskową z lokalizacją w Jeleśni ze środków własnych i rozpoczęła realizację drugiej części przedsięwzięcia dotyczącego rewitalizacji otoczenia obiektu byłego dworca pn. *Budowa parkingu wraz z zagospodarowaniem terenu obok byłego dworca PKP w Jeleśni*¹⁵ przy wsparciu środków z RPO w wysokości 949.786,34 zł. Obydwa zadania były w trakcie realizacji.

(akta kontroli str. 265-341, 741-752)

W ramach realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR podejmowano działania zmierzające do pozyskania wsparcia finansowego ze środków UE w ramach RPO i Interreg. Środki te – poza wyżej opisanym przypadkiem przedsięwzięcia podstawowego nr 1. – pozyskano.

(akta kontroli str. 188-192)

1.4. W okresie od początku realizacji danych przedsięwzięć wskazanych w GPR do 30 września 2020 r. poniesiono na ich realizację 7.573.472,72 zł. Na poszczególne przedsięwzięcia wydatkowano następujące kwoty:

Przedsięwzięcie podstawowe 1. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 618.601,55 zł. Wartość projektu była niedoszacowana¹⁶, zmieniono źródła finansowania, zrezygnowano ze wsparcia ze środków europejskich na rzecz środków własnych. Ostatecznie określono planowany limit wydatków na lata 2019-2021 na poziomie 1.941.301,21 zł. Na realizację dotychczas (wg stanu na koniec III kwartału 2020 r.) wydatkowano kwotę 210.245,28 zł.

Przedsięwzięcie podstawowe nr 2. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 593,800 zł. Zmieniono lokalizację miejsca realizacji przedsięwzięcia. Określono planowany limit wydatków na lata 2019-2021 na poziomie 676.875 zł. Założone wydatki były większe od planowanego limitu wydatków o 83.075 zł i wynikały one ze zwiększenia zakresu przedsięwzięcia

¹⁴ Prace te obejmowały: murowanie ścianek działowych, nowej klatki schodowej, szybu windy. Upřednio został wymieniony dach, dokonano wyburzeń starych klatek schodowych, napraw murów, izolacji piwnic itd.

¹⁵ Wartość zadania to 1.941.301,21 zł.

¹⁶ Niososzacowanie wyniosło 1.322.699,66 zł.

o zajęcia dla seniorów. Na realizację dotychczas (według stanu na koniec III kwartału 2020 r.) wydatkowano kwotę 347.126,64 zł.

Przedsięwzięcie podstawowe nr 3. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 3.980.000 zł. Wydatki miały być finansowane w 85% ze środków RPO i w 15% ze środków własnych przedsiębiorcy – podmiotu zewnętrznego. Urząd nie posiadał danych o realizacji przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie dodatkowe nr 1. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 3.200.000 zł. W wyniku przeprowadzonego przetargu obniżono planowany limit wydatków na lata 2019-2021 do kwoty 2.842.892,44 zł. Na realizację dotychczas (wg stanu na koniec III kwartału 2020 r.) wydatkowano kwotę 587.136,02 zł.

Przedsięwzięcie dodatkowe nr 2. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 100.000 zł. Określono planowany limit wydatków na lata 2019-2021 na poziomie 100.673,89 zł. Na realizację dotychczas wydatkowano kwotę 86.639,05 zł. Trwa jeszcze realizacja kolejnego zadania. Zadanie realizowane zgodnie z założeniami GPR.

Przedsięwzięcie dodatkowe nr 3. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 1.000.000 zł. W związku ze zwiększeniem zakresu przedsięwzięcia i jego realizacji wspólnie ze słowacką Gminą Klin zwiększono jego wartość. Plan wydatków na lata 2017-2019 wynosił 3.590.747,33 zł. Przedsięwzięcie zakończono i na jego realizację wydatkowano kwotę 3.490.337,86 zł. Zwiększeniu uległ zakres rzeczowy przedsięwzięcia i poszerzenie o wspólną realizację z gminą słowacką.

Przedsięwzięcie dodatkowe nr 4. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 1.000.000 zł. W związku ze zwiększeniem – w stosunku do założeń GPR – udziału współfinansowania ze środków zewnętrznych z 50% do 80%, przy tych samych zaangażowanych środkach własnych zwiększono zakres prac remontowych dróg w związku z uzyskaniem korzystniejszego dofinansowania, tj. 80% zamiast zakładanych w GPR 50%, zwiększając kwotę wydatków na przedsięwzięcie do 2.170.270,40 zł. Do końca III kwartału 2020 r. wydatkowano kwotę 25.916,41 zł.

Przedsięwzięcie dodatkowe nr 5. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 800.000 zł. Zadanie zostało zakończone. W wyniku przeprowadzenia przetargu uzyskana cena była niższa w stosunku do założeń przyjętych w GPR, przez co obniżono wydatki poniesione na realizację zadania – do kwoty 615.214,71 zł.

Przedsięwzięcie dodatkowe nr 6. Na realizację tego przedsięwzięcia w GPR przewidziano kwotę 1.000.000 zł. Nie rozpoczęto realizacji tego zadania i nie ponoszono żadnych kosztów z tego tytułu.

(akta kontroli str. 24-184, 188-195, 719-720, 722-726)

Postępowania o udzielenie zamówień publicznych z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych¹⁷ w objętych szczegółowym badaniem dwóch przypadkach¹⁸ przeprowadzono prawidłowo.

W Urzędzie nie ustalono regulaminu udzielania zamówień o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 pzp, niemniej jednak

¹⁷ Dz. U, z 2019 r. poz. 1843, ze zm.; dalej: pzp.

¹⁸ Badaniem objęto 66% wszystkich postępowań z zastosowaniem pzp o wartości 4.429.191,36 zł netto (tj. Budowa tras pieszo-rowerowych o wartości netto 2.735.790,50 zł i Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej o wartości netto 1.693.400,86 zł.

postępowania prowadzone bez zastosowania tej ustawy w objętych szczegółowym badaniem trzech przypadkach¹⁹ przeprowadzono zgodnie z pzp. W przypadku korzystania ze wsparcia środków UE stosowano uregulowania dotyczące wyłaniania dostawców robót i usług obowiązujące w tym zakresie²⁰.

(akta kontroli str. 185,196, 197-208, 805-891)

Środki na realizację poszczególnych podstawowych i pozostałych projektów rewitalizacyjnych otrzymane od innych podmiotów (ze środków RPO i Interreg) na realizację projektów, w formie dotacji, wydatkowano zgodnie z zapisami umów. Każdorazowo Wójt wydawał zarządzenia w sprawie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości obowiązujących przy realizacji poszczególnych projektów. Otwierano odrębny dla każdego realizowanego projektu rachunek bankowy. Określano zasady obiegu dokumentów finansowych potwierdzających realizację zadań współfinansowanych ze środków UE. Wyodrębniano konta analityczne dla poszczególnych realizowanych projektów i określono wzory opisu poszczególnych dokumentów finansowych. Ewidencji tych środków dokonywano zgodnie z zapisami umów, przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²¹ i zasadami rachunkowości obowiązującymi w jednostce oraz we właściwych paragrafach klasyfikacji budżetowej²².

(akta kontroli str. 640-675, 710-726)

W Gminnym Programie Rewitalizacji nie przewidziano i nie określono środków finansowych na zarządzanie Programem Rewitalizacji w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą.

Skarbnik w wyjaśnieniach podała, że nie ponoszono żadnych wydatków na zarządzanie Programem Rewitalizacji w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą.

(akta kontroli str. 710-726)

1.5. W GPR zapisano, że na dzień przyjęcia uchwały o Gminnym Programie Rewitalizacji nie przewiduje się ustalania Specjalnej Strefy Rewitalizacyjnej i takiej Strefy nie utworzono.

(akta kontroli str.176)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie powołano Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji, pomimo iż w GPR przewidziano powołanie przez Wójta takiego organu, który miał za zadanie koordynowanie wdrażania GPR z ramienia Wójta²³. Zaniechanie to w ocenie NIK naruszało kryterium rzetelności.

¹⁹ Badaniem objęto 6% postępowań o wyłonienie wykonawcy lub dostawcy usług bez zastosowania pzp o wartości 203.776,55 zł netto. Zbadano postępowania: Sprawowanie nadzoru inwestorskiego nad budową tras pieszo-rowerowych w gminie Jeleśnia o wartości 60.040,65 zł netto, Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w budynku dworca PKP w Jeleśni o wartości 37.235,77 zł netto, Wykonanie robót konserwacyjnych i naprawczych w budynku PKP w Jeleśni obejmujących pokrycie dachowe z trzonami kominowymi, rynnami, rurami spustowymi i podbitka drewnianą o wartości 106.500, 13 zł netto.

²⁰ Objęte szczegółowym badaniem jedno z postępowań dotyczyło wyłonienia dostawcy usługi: Sprawowanie nadzoru inwestorskiego nad budową tras pieszo-rowerowych w gminie Jeleśnia o wartości 60.040,65 zł netto realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Interreg Polska-Słowacja.

²¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

²² Szczegółowym badaniem objęto dokumentację wszystkich (100%) zakończonych przedsięwzięć w ramach GPR, tj. 1. Projektu pn. Turystyka bez granic – rozwój polsko-słowackiego szlaku turystycznego z Jeleśni do Klina w ramach Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020 o wartości wydatków poniesionych na realizację 3.490.337,86 zł; 2. Projektu pn. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Jeleśnia. W ramach tego projektu zrealizowano zadanie nr 2 w ramach, którego wykonano termomodernizację budynku Zespołu Szkół nr 5 w Korbielowie o wartości wydatków poniesionych na realizację 615.214,71 zł.

²³ W GPR w pkt 14.1. Zarządzanie realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji (str. 147) wskazano, że organem koordynującym wdrażanie Programu z ramienia Wójta będzie Grupa Robocza ds. Rewitalizacji.

Wójt w złożonych wyjaśnieniach wskazała, że w okresie uchwalenia GPR funkcję Wójta pełniła inna osoba.

Po stwierdzeniu niniejszej nieprawidłowości, jeszcze w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK, Wójt w dniu 13 października 2020 r. powołała Grupę Roboczą ds. Rewitalizacji.

(akta kontroli str. 24-184, 186-187, 892-893)

2. Nie powołano Komitetu Rewitalizacji, pomimo obowiązku wynikającego z art. 7 ustawy o rewitalizacji.

W momencie wystąpienia obowiązku powołania Komitetu Rewitalizacji organem Gminy odpowiedzialnym za powzięcie uchwały, na mocy której powołać miano ten Komitet, była Rada Gminy poprzedniej kadencji²⁴.

Po stwierdzeniu niniejszej nieprawidłowości jeszcze w trakcie trwania czynności kontrolnych NIK, Wójt podjęła działania w celu powołania Komitetu Rewitalizacji.

W dniu 29 października 2020 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Jeleśni ukazało się ogłoszenie o rozpoczęciu konsultacji społecznych ws. określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Ustalono, że konsultacje społeczne odbywać się będą w okresie od 5 listopada do 4 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 171-172, 186-187, 894)

3. Nie prowadzono działań w zakresie partnerstwa i partycypacji na etapie wdrażania i monitorowania GPR w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, a udział tych grup w procesie rewitalizacji był marginalny, co było niezgodne z postanowieniami art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Było to skutkiem niepowołania zarówno Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji, jak i Komitetu Rewitalizacyjnego (tj. nieprawidłowości opisanych w niniejszym obszarze w pkt 1 i 2 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*), a działania Urzędu ograniczały się do administrowania przedsięwzięciami realizowanymi przez Gminę.

Art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji stanowi, że partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przyczyny niepowołania Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacyjnego zostały przedstawione w powyżej opisanych nieprawidłowościach nr 1 i 2.

(akta kontroli str. 24-184, 186-187)

OCENA CZĄSTKOWA

Prowadzony przez Gminę proces rewitalizacji był niezgodny z założeniami przyjętymi w Programie, co NIK ocenia negatywnie. Wbrew zapisom GPR nie powołano Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji, a także nie powołano Komitetu Rewitalizacji, co było niezgodne z wymogami wynikającymi z ustawy o rewitalizacji i skutkowało nieprowadzeniem monitoringu działań rewitalizacyjnych w Gminie.

W GPR przyjęto różne formy i sposoby zachowania zasady partnerstwa i partycypacji interesariuszy w części dotyczącej procesu wdrażania i monitorowania tego Programu. Jednak brak Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacji – do których zadań należała szeroko pojęta współpraca ze wszystkimi grupami interesariuszy – skutkowało, zdaniem NIK, poważnym ograniczeniem wpływu interesariuszy na wszystkie fazy realizacji Programu Rewitalizacji, w tym

²⁴ Tj. kadencji 2014-2018.

m.in. na etap wdrażania Programu. Nieprowadzenie działań w zakresie partnerstwa i partycypacji na etapie wdrażania i monitorowania GPR w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy było niezgodne z postanowieniami art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Z przewidzianych do realizacji w GPR dziewięciu przedsięwzięć dwa zrealizowano w całości, sześć było w trakcie realizacji i do końca września 2020 r. nie rozpoczęto realizacji jednego projektu. W realizacji przedsięwzięć podstawowych nastąpiły odstępstwa od planów przyjętych w GPR w zakresie terminów realizacji, zakresu rzeczowego przedsięwzięć oraz sposobu ich finansowania. Gmina nie posiadała wiedzy na temat stanu realizacji przedsięwzięć, których bezpośrednim wykonawcą był inny podmiot. NIK zwraca uwagę, że na właściwy przebieg procesu rewitalizacji wpływ ma także odpowiednie przygotowanie pracowników Urzędu, tymczasem osoby uczestniczące w realizacji przedsięwzięć ujętych w GPR nie poszerzały swojej wiedzy, np. poprzez uczestnictwo w szkoleniach czy spotkaniach poświęconych rewitalizacji.

Wartość wydatków ponoszonych na realizację poszczególnych przedsięwzięć różniła się od przyjętych wielkości w Programie Rewitalizacji. W przypadku dwóch zakończonych przedsięwzięć dodatkowych wypracowano oszczędności lub zwiększono zakres przedsięwzięcia i osiągnięto zakładane efekty. Postępowania o udzielenie zamówień publicznych przeprowadzono prawidłowo. Kwoty na realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych otrzymane ze środków UE wydatkowano zgodnie z zapisami umów, a ewidencję tych środków prowadzono zgodnie z postanowieniami umów, obowiązującymi zasadami i przepisami z zakresu rachunkowości, zaś zapisów dokonywano we właściwych paragrafach klasyfikacji budżetowej, co NIK ocenia pozytywnie.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Efekty prowadzonej rewitalizacji.

2.1. W GPR wskazano następujące cele strategiczne rewitalizacji i główne kierunki działania służące do osiągania tych celów:

Cel strategiczny 1: Prowadzenie rozwoju infrastruktury, dla którego realizacji określono główne kierunki działań:

- Poprawa warunków życia mieszkańców przez budowę i rozbudowę infrastruktury technicznej;
- Stworzenie możliwości spędzenia czasu wolnego przez budowę i modernizację obiektów sportowo rekreacyjnych;
- Tworzenie obiektów i miejsc wspierających integrację społeczną.

Cel strategiczny 2: Wzmacnianie kapitału społecznego i rozwój gospodarczy, dla którego realizacji określono główne kierunki działań:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- Przeciwdziałanie bezrobociu, w tym zmniejszenie liczby osób trwale bezrobotnych;
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.

Cel strategiczny 3: Dbalność o stan środowiska naturalnego i rozwój turystyki, dla którego realizacji określono główne kierunki działań:

- Rozbudowa infrastruktury turystycznej i okolo-turystycznej;
- Wspieranie inwestycji i inicjatyw proekologicznych;
- Wspieranie rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego.

(akta kontroli str. 153-154, 901-928)

W GPR tylko dla trzech przedsięwzięć podstawowych określono wskaźniki rezultatu, zaś dla przedsięwzięć dodatkowych nie określono w GPR żadnego wskaźnika monitorowania.

Dla *Przedsięwzięcia podstawowego nr 1. Remont obiektu byłego dworca PKP w Jeleśni wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia z przeznaczeniem na świetlicę środowiskową z lokalizacją w Jeleśni przy ul. Dworcowej 1*, określono wskaźnik: powierzchnia zrewitalizowana w hektarach. Oczekiwany efekt realizacji przedsięwzięcia był zgodny z celem strategicznym GPR nr 2: Wzmacnianie kapitału społecznego i rozwój gospodarczy i jednym z głównych kierunków działań, a mianowicie przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. Wskaźnik określony w hektarach powierzchni zrewitalizowanej nie był odpowiednio dobranym wskaźnikiem dla opisanego przyszłego efektu realizacji tego przedsięwzięcia, gdyż celem remontu budynku miało być powstanie świetlicy, w której prowadzone miały być zajęcia przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, a nie remont sam w sobie.

Dla *Przedsięwzięcia podstawowego nr 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży z terenu gminy Jeleśnia do realizacji w Jeleśni w budynku byłego dworca PKP przy ul. Dworcowej 1*, określono wskaźnik: liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. Oczekiwany efekt realizacji przedsięwzięcia był zgodny z celem strategicznym GPR nr 2: Wzmacnianie kapitału społecznego i rozwój gospodarczy i jednym z głównych kierunków działań, a mianowicie przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. Zaproponowany w GPR wskaźnik nie oddawał najważniejszej istoty realizowanego przedsięwzięcia, a mianowicie np. rezultatu udzielonego wsparcia dla osób wykluczonych społecznie z terenu miejscowości objętych rewitalizacją wyrażonego w liczbie osób, które skutecznie skorzystały z efektów programów, których były uczestnikami.

Dla *Przedsięwzięcia podstawowego nr 3. Promowanie włączenia społecznego i aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizowanego Gminy Jeleśnia poprzez rewitalizację byłego ośrodka wypoczynkowego „Lusia” w Jeleśni z przeznaczeniem na Centrum Zdrowych Innowacji*, określono wskaźniki:

- 1) powierzchnia zrewitalizowanych obszarów w hektarach;
- 2) liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach;
- 3) liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.

Oczekiwany efekt realizacji przedsięwzięcia był zgodny z celem strategicznym GPR nr 2: Wzmacnianie kapitału społecznego i rozwój gospodarczy oraz jednym z głównych kierunków działań, a mianowicie przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, a także z celem strategicznym GPR nr 3: Dbalność o stan środowiska naturalnego i rozwój turystyki i jednego z jego głównych kierunków: rozbudowa infrastruktury turystycznej i okolicy turystycznej. Zaproponowany w GPR wskaźnik nr 1 dla tego przedsięwzięcia nie oddawał najważniejszej istoty jego realizacji. Wskaźnik nr 2 był wskaźnikiem właściwym, gdyż obiekt objęty rewitalizacją był położony na terenie objętym rewitalizacją. Wskaźnik nr 3 w sposób adekwatny mógł obrazować realizację celu strategicznego 2.

(akta kontroli str. 153-160, 901-928)

W GPR określono wskaźniki ewaluacji, takie jak:

1. powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (jednostka miary – hektar);
2. liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (jednostka miary - sztuka);
3. liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (jednostka miary – sztuka);

4. przedsiębiorczość na obszarze rewitalizowanym (jednostka miary – ilość podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców obszaru rewitalizowanego);
5. wskaźniki dotyczące poziomu ubóstwa (np. ilość osób uzyskujących pomoc społeczną z tego powodu / 1000 mieszkańców obszaru rewitalizacji).

(akta kontroli str. 175, 901-928)

W GPR w zakresie monitoringu przewidziano, że sprawozdania z realizacji GPR będą przygotowywane przez Grupę Roboczą ds. Rewitalizacji raz na 3 lata. Najważniejszym elementem takiego sprawozdania miała być informacja o przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, które zostały zrealizowane (ze wskazaniem ich nazwy, podmiotu odpowiedzialnego, zakresu, kosztu, źródeł finansowania i poziomu realizacji wskaźników), a także określenie przedsięwzięć, które nie zostały zrealizowane (ze wskazaniem ich nazwy, podmiotu odpowiedzialnego, zakresu, kosztu, źródeł finansowania, powodów, które nie pozwoliły na wykonanie przedsięwzięcia). Oprócz tego w sprawozdaniu miała być ujęta analiza wskaźników branych pod uwagę w diagnozie (jaki jest ich stan w porównaniu do stanu z diagnozy).

W GPR przyjęto, że ewaluacja będzie przeprowadzona ex-post tzn. po zakończeniu realizacji przedmiotowego programu. Najważniejszym elementem ewaluacji miało być zestawienie wniosków z okresowych sprawozdań z realizacji GPR (sporządzonych w latach obowiązywania dokumentu), powtórna analiza problemów, które zdecydowały o wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji, powtórna analiza problemów, które stwierdzono na wyznaczonych obszarach. Wskazano, że dzięki temu możliwe będzie określenie efektów, jakie dała realizacja założeń GPR. W ramach ewaluacji rezultaty wdrażania programu (osiągnięcia programu) miały być monitorowane za pomocą zestawów wskaźników (przedstawionych powyżej), których wartość będzie wyliczana na podstawie zbieranych w tym celu i aktualnych danych dla obszarów rewitalizacji. W GPR nie wskazano jednak sposobu i źródeł pozyskiwania danych niezbędnych do monitorowania i ewaluacji procesu rewitalizacji, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 172-173, 175, 901-928)

W Programie dla przyjętych wskaźników nie określono ani wartości bazowych (wyjściowych), ani pośrednich do osiągnięcia w trakcie wdrażania Programu oraz docelowych, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 172-175, 901-928)

Według zapisów w GPR zadania w zakresie prowadzenia systemu monitoringu i ewaluacji Programu przypisano Grupie Roboczej ds. Rewitalizacji, która w okresie objętym kontrolą nie została jednak powołana.

(akta kontroli str. 172-175, 186-187, 901-928)

2.2. W Gminie nie wprowadzono systemu monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie przydzielono żadnej osobie, komórce organizacyjnej zadań z zakresu monitoringu i ewaluacji GPR.

(akta kontroli str. 895-900)

Pomimo wskazania w GPR rozwiązań dotyczących prowadzenia monitoringu i ewaluacji, nie realizowano ich.

Wójt nie przeprowadziła oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Nieprawidłowość ta została szerzej opisana w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*

(akta kontroli str. 895-900)

W związku z niewprowadzeniem monitoringu, Wójt nie miała możliwości dokonywania pełnej i obiektywnej oceny procesu rewitalizacji, w tym stopnia osiągnięcia zakładanych celów Programu.

Ewaluacji nie przeprowadzono, gdyż jeszcze nie zakończono realizacji wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a w GPR przyjęto, że będzie prowadzona ewaluacja ex-post, tzn. po zakończeniu realizacji Programu.

(akta kontroli str. 175)

2.3. W związku ze zmianami: w zakresie realizacji przedsięwzięć (np. przedsięwzięcie podstawowe nr 1, które zostało podzielone na dwa różne zadania), w sposobie finansowania przedsięwzięć (np. przedsięwzięcie podstawowe nr 1, rezygnacja ze współfinansowania z udziałem środków UE), zmianami terminów realizacji przedsięwzięć zarówno rozpoczęcia jak i zakończenia (dotyczy to siedmiu przedsięwzięć z ośmiu realizowanych), niepodjęcia się realizacji przedsięwzięcia (dotyczy to przedsięwzięcia dodatkowego nr 6) zachodziła konieczność dokonania aktualizacji (zmiany) GPR. Decyzje o wprowadzaniu zmian w realizacji przedsięwzięć określonych w ramach Programu podejmowała Wójt. Pomimo tego, że w Programie określono zasady dokonywania zmian, nie podjęto działań na rzecz aktualizacji GPR. Nieprawidłowość tę opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 174-175, 188-192, 545-547, 640-642, 710-726, 741-752)

Rada Gminy nie dokonywała zmian w GPR. W jednym przypadku (konieczności wprowadzenia zmian do finansowania i realizacji przedsięwzięcia podstawowego nr 1) Wójt poinformowała Radę Gminy na jej posiedzeniu²⁵ o potrzebie rezygnacji z przedstawionej oferty dofinansowania z uwagi na zmianę warunków finansowania przedsięwzięcia i realizacji przedsięwzięcia ze środków własnych. Wójt wprowadziła zmianę w zakresie realizacji tego przedsięwzięcia.

(akta kontroli str. 24-184, 741-752)

2.4. W okresie objętym kontrolą zrealizowano dwa zadania w ramach przedsięwzięć dodatkowych. W GPR nie określono wskaźników produktu i rezultatu dla tych dwóch przedsięwzięć dodatkowych.

Wskaźniki rezultatu dla tych projektów określono natomiast we wnioskach o dofinansowanie realizacji tych projektów ze środków UE. Wskaźniki te zostały osiągnięte.

Zakończono i zrealizowano następujące przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie dodatkowe 3. Rozbudowa istniejącej bazy turystycznej (remonty i modernizacje tras narciarskich, ścieżek rowerowych, powstanie basenu) i okołoturystycznej (modernizacja bazy noclegowej i gastronomicznej) zgodnie z aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, z wyłączeniem obszarów cennych przyrodniczo, w ramach którego zrealizowano w całości jeden projekt pn. Turystyka bez granic – rozwój polsko-słowackiego szlaku turystycznego z Jeleśni do Klina w ramach Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020. We wniosku o dofinansowanie wskazano wskaźniki produktu. W wyniku realizacji projektu osiągnięto zaplanowane efekty takie jak: planowaną długość nowych, zmodernizowanych lub udoskonalanych transgranicznych szlaków rekreacyjnych – 13,54 km; wykonano 10 miejsc odpoczynku; odbyły się dwie imprezy na terenie Gminy²⁶. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny szlaku i jego obiektów potwierdziły realizację przedsięwzięcia.

(akta kontroli str. 169, 377-508, 641, 710-726, 727-740, 741-752, 756-759, 800-804)

²⁵ W dniu 22 listopada 2018 r.

²⁶ Pierwsza w dniu 15 września 2018 r. – rajd pieszo-rowerowy z Gminy Jeleśnia do miejscowości Klin na Słowacji i druga 13 października 2018 r. impreza o tradycjach zbójnickich.

Przedsięwzięcie dodatkowe 5. Realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i ochroną środowiska, montaż solarów i ogniw fotowoltaicznych, termomodernizacja budynków publicznych i prywatnych, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, wymiana źródeł ciepła zgodnie z aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, z wyłączeniem obszarów cennych przyrodniczo, w ramach którego zrealizowano w całości projekt pn. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Jeleśnia. W ramach tego projektu zrealizowano zadanie nr 2 - Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 5 w Korbielowie. Osiągnięto zakładane efekty. Budynek zgodnie z założeniem został ocieplony, zainstalowano instalację fotowoltaiczną. We wniosku o wsparcie finansowe ze środków UE wskazano wskaźniki projektu takie jak: powierzchnia użytkowa budynków termomodernizowanych, szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych CO², liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (OZE), dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. W ramach realizacji tego zadania osiągnięto zakładane efekty. Przeprowadzone w trakcie kontroli oględziny obiektu potwierdziły realizację przedsięwzięcia.

(akta kontroli str. 592-639, 641, 710-726, 727-740, 760-799)

Do 30 września 2020 r. zrealizowano dwa z dziewięciu przedsięwzięć wskazanych w Programie. Obydwa zrealizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne były skoncentrowane na obszarze objętym rewitalizacją, kompatybilne z działaniami prowadzonymi przez Gminę i zasięg ich oddziaływania był nie tylko na całym obszarze dotkniętym kryzysem, ale również obejmował teren całej Gminy.

Przykładowo przedsięwzięcie polegające na termomodernizacji budynków Zespołu Szkół nr 5 w Korbielowie było częścią większego przedsięwzięcia polegającego na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i instalacji odnawialnych źródeł energii w tych obiektach (fotowoltaika) w Gminie i kontynuacją wcześniej prowadzonych w budynkach zarządzanych przez Gminę zadań z tego zakresu w okresie 2013-2015. W okresie 2007-2013 zrealizowano na terenie Gminy projekt pn. Instalacje fotowoltaiczne na obiektach indywidualnych oraz obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy Jeleśnia współfinansowany z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Działania te przyczyniły się do zmniejszenia zapotrzebowania na ciepło, czego efektem jest i będzie zmniejszenie ilości gazów w procesie spalania do atmosfery na terenie całej Gminy. Zrealizowane przedsięwzięcie było zgodne z określonym w GPR celem strategicznym 3: Dbalność o stan środowiska naturalnego i rozwój turystyki.

(akta kontroli str. 597, 760-799)

Przedsięwzięcie polegające na rozwoju polsko-słowackiego szlaku turystycznego z Jeleśni do Klina było związane z realizacją określonego w GPR celu strategicznego 3: Dbalność o stan środowiska naturalnego i rozwój turystyki na terenie Gminy, w tym miejscowości Korbielów, przez którą m.in. wiedzie szlak. Realizacja pozwoliła na wprowadzenie nowych rodzajów aktywności takich jak turystyka piesza, rowerowa, edukacyjna, kulturowa, także działań proekologicznych, a to wpłynęło na podniesienie atrakcyjności turystycznej nie tylko obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi, ale i całej Gminy.

(akta kontroli str. 377-397, 756-759)

Według stanu na 30 września 2020 r. poszczególne cele strategiczne określone w GPR były realizowane w następujący sposób:

- Cel strategiczny 1 dotyczył prowadzenia rozwoju infrastruktury, dla którego określono główne kierunki działań, takie jak: poprawa warunków życia mieszkańców przez budowę i rozbudowę infrastruktury technicznej (był w trakcie

realizacji w miejscowości Mutne w ramach przedsięwzięcia dodatkowego nr 1); stworzenie możliwości spędzenia czasu wolnego przez budowę i modernizację obiektów sportowo rekreacyjnych (był w trakcie realizacji w Korbielowie w ramach przedsięwzięcia dodatkowego nr 2); tworzenie obiektów i miejsc wspierających integrację społeczną (był realizowany w ramach przedsięwzięcia podstawowego nr 2 m.in. dla mieszkańców Mutnego i Korbielowa i przedsięwzięcia dodatkowego nr 2 przeznaczonego dla mieszkańców Korbielowa).

- Cel strategiczny 2 dotyczył wzmocnienia kapitału społecznego i rozwoju gospodarczego, dla którego określono główne kierunki działań takie jak: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i był realizowany m.in. dla mieszkańców Mutnego i Korbielowa w ramach realizacji przedsięwzięcia podstawowego nr 2.
- Cel strategiczny 3 dotyczył dbałości o stan środowiska naturalnego i rozwój turystyki i był realizowany głównie poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej (został zrealizowany m.in. w Korbielowie w ramach przedsięwzięcia dodatkowego nr 3) oraz realizację inwestycji i inicjatyw proekologicznych (został zrealizowany w Korbielowie w ramach przedsięwzięcia dodatkowego nr 5) oraz wspieranie rozwoju kultury i dziedzictwa lokalnego, które było zrealizowane w trakcie imprez towarzyszących związanych z rozwojem szlaku turystycznego (dotyczy przedsięwzięcia dodatkowego nr 3)²⁷.

W GPR w sposób trafny określono problemy charakterystyczne dla wyznaczonych obszarów rewitalizowanych, w tym związane z przeciwdziałaniem bezrobociu na terenach rewitalizowanych (cel strategiczny 2). W Programie nie wskazano przedsięwzięć i co za tym idzie nie podjęto działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobociu, w tym zmniejszeniu liczby osób trwale bezrobotnych i wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości.

Nie podjęto także realizacji przedsięwzięcia dodatkowego nr 6. Restauracja i rewitalizacja oraz promocja zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy.

(akta kontroli str. 153-154, 188-192, 591, 727-740, 741-752, 756-799)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt nie przeprowadził oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, do czego obligował ją art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, zgodnie z którym gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez wójta co najmniej raz na trzy lata. Program został uchwalony w dniu 30 sierpnia 2017 r., a do dnia 12 listopada 2020 r. nie dokonano takiej oceny.

Wójt wyjaśniając przyczynę nieprawidłowości podała, że: *Ocena aktualności i stopnia realizacji powinna zostać przygotowana przez Grupę Roboczą ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji, które powinny być powołane minimum do trzech miesięcy od uchwalenia Programu Rewitalizacji. Niestety jak i Grupa Robocza ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji nie zostały powołane przez mojego poprzednika w 2017 roku, co spowodowało brak w/w oceny.*

²⁷ Będące jeszcze w trakcie realizacji przedsięwzięcia zostały już częściowo ukończone i uzyskano część oczekiwanych efektów. I tak w ramach realizacji: przedsięwzięcia podstawowego nr 2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz aktywizacja i integracja seniorów z terenu Gminy Jeleśnia wsparcie otrzymały cztery osoby z miejscowości Mutne (stanowiły one 10% osób, które otrzymały wsparcie w tej formie); przedsięwzięcia dodatkowego nr 2. Stworzenie w przestrzeni publicznej miejsc do spędzania czasu wolnego (np. place zabaw, tereny rekreacyjne) zakupiono urządzenia do siłowni i fitnessu w Szkole Podstawowej w Korbielowie, doposażono obiekt rekreacyjno-sportowy w Korbielowie i wybudowano boisko w Korbielowie; przedsięwzięcia dodatkowego nr 4. Budowa i remonty infrastruktury drogowej przeprowadzono remont 43 odcinków dróg w Korbielowie i 11 odcinków dróg w miejscowości Mutne.

NIK nie podziela wyjaśnienia Wójta, gdyż Wójt zarządza Gminą od 22 stycznia 2018 r., w związku z tym miała możliwość korekty ew. błędów popełnionych przez poprzedników i dokonania ww. oceny. Brak Komitetu Rewitalizacji nie zwalnia z obowiązku dokonania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, określonej w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

(akta kontroli str. 24-18, 898-900)

2. Gmina nie prowadziła monitoringu i działań przygotowujących do ewaluacji Programu Rewitalizacji, pomimo obowiązku wynikającego z zapisów GPR, co NIK uznaje za działanie nierzetelne.

Zgodnie z zapisami Programu Rewitalizacji (pkt 14.2. *Monitoring*, str. 149) sprawozdania z realizacji GPR miały być przygotowywane przez Grupę Roboczą ds. Rewitalizacji raz na trzy lata.

Wójt wyjaśniła, że nie wprowadzono systemu monitoringu, gdyż w momencie uchwalania GPR nie pełniła ona funkcji Wójta. Dalej stwierdziła, że Gmina nie prowadziła monitoringu i ewaluacji Programu Rewitalizacji, a następnie podała, że będzie to zadaniem nowo powołanej Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji.

NIK nie podziela argumentów przedstawionych przez Wójta, gdyż Wójt zarządza Gminą od dnia od 22 stycznia 2018 r., w związku z tym miała możliwość korekty błędów popełnionych przez poprzedników i wprowadzenie systemu monitoringu i ewaluacji Programu.

(akta kontroli str. 24-184, 899-900)

3. Przyjęty w GPR system monitoringu i ewaluacji nie określał wskaźników, lub określał je nieprecyzyjnie, bez przyjęcia wartości bazowych lub docelowych oraz bez wskazania źródeł i sposobu pozyskiwania danych, np. ze statystyki publicznej, według danych zbieranych przez Urząd czy jednostki organizacyjne gminy, co w ocenie NIK narusza kryterium rzetelności opracowania takich założeń. Dla trzech projektów podstawowych ujętych w GPR przedstawiono wskaźniki rezultatu, które w ocenie NIK nie opisywały w sposób precyzyjny oczekiwanych efektów podejmowanych przedsięwzięć. Trzy z pięciu zaproponowanych w GPR wskaźników rezultatu nie oddawało najważniejszej istoty realizowanych przedsięwzięć. Natomiast dla pozostałych sześciu przedsięwzięć dodatkowych nie określono żadnych wskaźników rezultatu. Nie zdefiniowano, ani nie określono źródeł danych. Ponadto dla przyjętych wskaźników nie określono wartości bazowych (wyjściowych), pośrednich do osiągnięcia w trakcie wdrażania Programu oraz docelowych. W ocenie NIK brak takich wskaźników uniemożliwia przeprowadzenie rzetelnego monitoringu oraz ewaluacji Programu. Wójt Gminy w złożonych wyjaśnieniach nie wskazała dlaczego w GPR nie wprowadzono mierników, które pozwalałyby na skuteczne przeprowadzenie monitoringu i ewaluacji zarówno dla wszystkich projektów, przedsięwzięć jak i wpływu działań rewitalizacyjnych na obszar całej Gminy.

(akta kontroli str. 24-184, 895-900)

4. Wbrew postanowieniom art. 22 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, jak i zapisom GPR, w okresie objętym kontrolą, Wójt nie wystąpiła do Rady Gminy z wnioskiem o zmianę Programu Rewitalizacji, pomimo że wystąpiły przesłanki do jej przeprowadzenia. Było to skutkiem nieprawidłowości opisanych w obszarze 2 w pkt 1 i 2 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, tj. nieprzeprowadzenia przez Wójta oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz nieprowadzenia monitoringu działań przygotowujących do ewaluacji Programu Rewitalizacji, jak również niepowołania Komitetu Rewitalizacji, tj. nieprawidłowości opisanej w obszarze 1 w pkt 2 sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy o rewitalizacji w przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2 (opinia Komitetu Rewitalizacji do oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, sporządzonej przez Wójta na podstawie art. 22 ust. 1 cytowanej ustawy).

W GPR (w pkt 14.2. *Monitoring*, str. 150) ujęto zapis, że w przypadku stwierdzenia, iż konieczne jest wprowadzenie zmian do GPR, Wójt występuje do Rady Gminy ze stosownym wnioskiem.

Wójt podała w wyjaśnieniach, że przyczyną powstania tej nieprawidłowości był brak Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacji, które wynikały z zaniedbań poprzedników.

NIK nie podziela argumentów przedstawionych przez Wójta, gdyż Wójt zarządza Gminą od dnia od 22 stycznia 2018 r., w związku z tym miała możliwość korekty ew. błędów popełnionych przez poprzedników i podjęcia działań w celu aktualizacji Programu rewitalizacji.

(akta kontroli str. 24-184, 895-900)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt, że przyjęty w Programie Rewitalizacji system monitoringu i ewaluacji nie zapewniał skutecznego dokonywania pomiaru i oceny procesu rewitalizacji. W GPR przyjęto jedynie wskaźniki rezultatu dla trzech przedsięwzięć podstawowych, natomiast dla przedsięwzięć dodatkowych w ogóle nie wskazano wskaźników tego typu. Trzy z pięciu zaproponowanych w GPR wskaźników rezultatu nie oddawało najważniejszej istoty realizowanych przedsięwzięć. Ponadto dla przyjętych wskaźników nie określono wartości bazowych (wyjściowych), pośrednich do osiągnięcia w trakcie wdrażania Programu oraz docelowych. Konsekwencją niepowołania Grupy Roboczej ds. Rewitalizacji był m.in. brak wykonania sprawozdania z realizacji GPR, które należało przygotować co najmniej raz na 3 lata w okresie realizacji Programu, jak i okresowych sprawozdań z realizacji GPR sporządzonych w latach obowiązywania dokumentu, które miały być podstawą do sporządzenia ewaluacji po zakończeniu realizacji Programu. Nie przydzielono żadnej osobie lub komórce organizacyjnej zadań z zakresu monitoringu i ewaluacji GPR.

NIK negatywnie ocenia nieprzeprowadzenie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, co stanowiło naruszenie art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak również niedokonywanie aktualizacji GPR zgodnie z postanowieniami art. 22 ust. 3 ustawy o rewitalizacji, jak i zapisami GPR, pomimo wystąpienia takich przesłanek. Nieprowadzenie monitoringu i działań przygotowujących do ewaluacji Programu Rewitalizacji, pomimo obowiązku wynikającego z zapisów Programu – w ocenie NIK – było działaniem nierzetelnym.

NIK pozytywnie ocenia zrealizowanie do końca okresu objętego kontrolą, tj. III kwartału 2020 r. dwóch z dziewięciu przedsięwzięć wskazanych w Programie, w wyniku których osiągnięto zakładane rezultaty. Przedsięwzięcia te były skoncentrowane na obszarze objętym rewitalizacją, kompatybilne z działaniami prowadzonymi przez Gminę i zasięg ich oddziaływania był nie tylko na całym obszarze dotkniętym kryzysem, ale również obejmował teren całej Gminy. Do końca III kwartału 2020 r. nie podjęto realizacji przedsięwzięcia dodatkowego nr 6.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań w celu skutecznego powołania Komitetu Rewitalizacji i aktywnego włączenia się Komitetu w proces zarządzania Programem Rewitalizacji.
2. Wykonanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR.
3. Wprowadzenie systemu monitoringu i ewaluacji GPR zapewniającego dokonanie pełnej i rzetelnej oceny zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji.
4. Podjęcie działań w celu aktualizacji GPR.
5. Prowadzenie partnerstwa i partycypacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy na każdym etapie realizacji Programu Rewitalizacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 18 grudnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Krzysztof Baron
główny specjalista kontroli państwowej

.....